

LUNDS
UNIVERSITET

”Bekvämlighet i mängden” - En studie om fotbollssupportrars beteende i mängden

Av
Ivar Danielsson

LUNDS UNIVERSITET
Rättsociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)
Vårterminen 2022

Handledare: Matthias Baier

Examinator: Jannice Käll ¹

Abstract

In the last couple of years, a conflict between football supporters and police have occurred. This conflict has resulted in many instances of violence between the two parts and protests from the supporters. Some that have been met with even harder legislation around and during football games in Stockholm. The police are actively trying to make a safer environment during the games while the supporters are feeling the argument is just a smoke screen to try and crush the culture that exists in these groups. This study explores the norms and norm cultures that exists in these supporter cultures and the discrepancy that exists between the "Law in books" versus the norms these supporters live by. The study will be based around interviews with individuals engaged in supporter groups that are connected to two of the biggest clubs in Stockholm. A lot of research has been done regarding hooliganism but applying theories regarding norms and theories regarding sociology of law gives this phenomenon a new light. What becomes apparent is that individuals that live a relatively "regular" life change, abiding by the laws and norms in society drastically change when in the context of football and these supporter groups. The "Gap problem" that evolves between the law and individual in the context of "Hooliganism" brings new light to the subject of hooliganism.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och problemformulering	5
1.1	<i>Bakgrund</i>	5
1.2	1.3 Frågeställningar	7
2	Begrepp	8
2.1	<i>Huliganism i Sverige</i>	8
2.2	<i>Firmor</i>	9
3	Tidigare forskning	10
3.1	3.1 Litteraturgenomgång	10
3.1.1	Huliganism i Sverige och Europa	10
3.1.2	Hit and tell – Swedish hooligan narratives	11
3.1.3	HOOLIGANISM AT EUROPEAN FOOTBALL STADIUMS AND BRITISH LEGISLATIVE ANSWER	12
3.2	<i>Relation och samarbetsvilja till polis och rättsväsendet</i>	12
3.2.1	Förtroende för polis	12
4	Teoretiskt ramverk	14
4.1	<i>Normer</i>	14
4.1.1	"Normen"	14
4.2	<i>Rättssociologisk teori</i>	16
4.2.1	"The gapproblem"	16
4.2.2	Living law och Intuitive law	18
5	Metod	19
5.1	<i>Metodologisk ansats</i>	19
5.2	<i>Urvalsmetod</i>	21
5.3	<i>Semistrukturerad intervju</i>	22
5.4	<i>Kodning och transkribering</i>	24
5.5	<i>Intervjuguide</i>	24
5.6	<i>Etiska överväganden</i>	24
5.7	<i>Hydéns Normmodell</i>	25
6	Material	26
6.1	<i>Normer inom grupperingarna</i>	26
6.2	<i>Relation med Polis i kontext till fotbollsmatcher</i>	29
6.3	<i>Relation med polis och rättsväsendet i övrigt</i>	30
7	Analys	31
7.1	<i>Normer</i>	31
7.2	<i>Gapproblem</i>	34
8	Slutsatser	37
9	Referenser	40

10 Bilagor.....	41
10.1 Informationsbrev.....	41
10.2 Intervjuguide.....	42

1 Bakgrund och problemformulering.

1.1 Bakgrund

I Stockholm så har det uppkommit en stor konflikt mellan fotbollssupportrar och polisen. Denna konflikt har bara eskalerat sedan restriktionerna har släppts efter Coronapandemin. Denna konflikt grundar sig i något som polisen kallar villkorstrappan (Yle 2022) Villkorstrappan kan kort beskrivas på detta sätt. Inom fotbollssupporterkulturen finns det saker som sker på läktaren som identifierar läktarkulturen på de större fotbollsarenorna och är djupt kopplade inom den kulturen. Några exempel på detta är bengalbränning (Pyrotekniska eldar i olika färger) Flaggor, ofta med lagets motiv eller större banderoller med tydliga budskap som kan vara riktade emot motståndarsupportrar, eller som de i många fall nu är, mot polisen. Polisens roll på fotbollsmatcher är i största utsträckning att säkerställa tryggheten på evenemangen och menar på att dessa yttringar leder till en risk att någon skadar sig. Så polisen har infört "Villkorstrappan". Villkorstrappan tanke är att man minskar antalet ståplatser. De platser där de mest inbitna och engagerade Supportrarna ofta befinner sig. (Yle 2022). Inom läktarkulturen hos dessa klubbar finns det organiserade grupperingar som gått ut i offentliga kanaler extremt hårt mot denna villkorstrappa, som anses vara en överdriven kollektiv bestraffning. Supportrarna svar på detta har varit att i stället för att lyda de nya riktlinjerna från polisen, använda mer pyrotekniska pjäser och hårdare budskap på flaggor och banderoller. Inom supporter-kulturen i Stockholm finns det en extrem stor rivalitet mellan supportrar av de 3 största rivaliserande klubbarna. Djurgårdens IF, Hammarby IF och AIK (Allmänna idrottsklubben). Bråk mellan Supportrarna och skanderande ramsor som ofta innehåller själsord som ofta är mycket grova hör till vanligheten. Men i många fall har dessa lags supportrar gått ihop i manifestationer för att visa sitt missnöje med polisen. I Ett derby mellan Djurgården och AIK 2010 var alla 30 000 supportrar knäpptysta i matchens första 10 minuter (Fotbollskanalen 2022). I Ett annat derby mellan Djurgården och Hammarby gick båda lags supportrar ihop och skanderade Snutjävlar (Fotbollskanalen 2020) Men denna konflikt slutar inte där. Det finns många uppmärksammande fall där polisens agerande emot individuella supportrar har ifrågasatts starkt. Ett exempel på detta är en video på när en ung man på en match får sitt finger brutet efter att inte nödvändigtvis verkar ha utfört något hot mot något. (Aftonbladet 2019). Så Det existerar bevisligen en kultur där

det finns en extrem skepsis från dessa grupperingar av fotbollssupportrar emot polisen som i många fall har urartat där båda poliser och supportrar har fart illa på grund av den infekterade konflikten som existerar. Där grundidén från polisen är att göra fotbollsarena till en tryggare plats

1.2 Syftet

Syftet med denna undersökning kommer bli att på flera olika nivåer undersöka denna konflikt ur ett rättssociologisk samt normvetenskapligt perspektiv. Först och främst existerar det motstridigheter och meningsskillnader mellan polisen och dessa supportergrupperingar. De regler och lagar som polisen inför har oftast ingen verkan och i vissa fall blir det ännu värre då konflikten upptrappas. Detta bildar ett intressant studieobjekt inom rättssociologin i form av ett gapproblem. Två exempel som kommer att användas igenom arbetet är våld, i form av misshandel och bråk mellan dessa grupperingar som urartar. Som enligt brottsbalken kapitel 3 är olagligt (Brottsbalken 1962:700, kapitel 3) Samt polisens förbud emot pyrotekniska pjäser. (DN 2009) Något som sker på i princip varenda match inom stockholmsfotbollen. Motstridigheterna mellan Law in Books (De lagar och regler som gäller) och de normer som följs på läktarna kommer gå att analyseras utifrån de rättssociologiska byggstenar och teori som kommer presenteras i arbetes teoretiska del. (Baier m.fl. sid. 13). Just detta fenomen med skillnaderna mellan den lag som är nerskriven och det som faktiskt sker är något av rättssociologins grunder och denna forskningsfråga har ställts förr. Men just i kontexten fotbollssupportrar är forskningen låg men kommer kunna vara ett relevant analysredskap för att analysera denna typ av subkultur. För att besvara de frågeställningar som studie bygger på kommer studiens material bestå av intervjuer med individer som är engagerade i två av dessa lags supportergrupperingar.

Syftet kommer också vara att analysera vilka faktorer som ligger bakom de normer som skapas bland dessa supportrar som leder till att man ser polisen som en större motståndare än till och med de rivaliserande supporterna. Detta kommer att göras utifrån normvetenskapliga modeller som analysredskap, mer specifikt Hydéns normmodell. Problematiken med fotbollssupportrar har analyserats mycket inom forskning men de normvetenskapliga modellerna har inte använts i lika stor utsträckning. Det kommer göra denna studie relevant. I jämförelse med de tidigare

studier som ofta använder sig av klassiska teoretiska förklaringsmodeller från sociologin, kriminologin och psykologin.

Studiens rättssociologiska relevans finner vi i det som nämndes tidigare i det gapproblem som har skapats mellan dessa grupperingar emot polis och rättsväsende. Många av individerna med i dessa grupperingar lever rätt "Normala" liv och följer de lagar som finns i samhället och har ett förtroende för rättsväsendet. Men i kontexten runt fotbollsmatcher är dessa sociala normer i princip icke existerande. Våldigt många exempel på våldsamma interaktioner mellan fotbollssupportrar finns. Det har blivit som en del av sporten. Begreppet Gap-problem är centralt inom rättssociologin och kommer att beskrivas mer utförligt under studiens teoriavsnitt men kan kortfattat beskrivas som de motstridigheter som finns mellan lagen som är nedskrivna, lagen som implementeras, de normer som råder och hur människor agerar. (Baier m.fl. sid. 13). Detta Gap problem kommer först att identifieras utifrån det empiriska material som intervjuerna kommer att få fram. Detta gapproblem kommer sedan att analyseras utifrån begreppen Living law och intuitive law.

1.2 1.3 Frågeställningar

- Hur kan konflikten som har uppstått mellan supportergrupperingar och polis i Stockholmsområdet förklarats utifrån rättssociologisk teori
- Utifrån Hydéns normmodell, Hur uppstår de normer som dominerar i dessa grupperingar

2 Begrepp

2.1 Huliganism i Sverige

Fotbollshuliganism och dess effekter och egenskaper har forskats mycket på inom det kriminologiska fältet. En stor del av denna forskning är gjord i Storbritannien där huliganism blev ett väldigt stort och talat om ämne på 80 talet. Under denna tidsperiod var det extremt mycket oroligheter kring fotbollsmatcher. Mycket våld, narkotika och rasism. De brittiska myndigheterna har varit väldigt lyckosamma med att ordna upp fotbollsevenemangen och idag så är stämningen kring fotbollsmatcherna något helt annorlunda. Termen Huliganism eller *Hooliganism* som det heter i engelskan beskriver dessa rörelser (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 16)

Brå släppte 2008 en kunskapssammanställning om de supporterrörelser och polisens syn och arbete kring fotbollsmatcher i Sveriges två högsta divisioner, allsvenskan och superettan. Denna rapport likt denna studie fokuserar på stockholmsfotbollen men denna problematik existerar även i andra delar av landet. Ett väldigt uppmärksammat och tragiskt exempel är när inför en match mellan Helsingborg och Djurgården. En supporter från Djurgården avled efter ett slag emot huvudet från huliganer. rapporten från Brå ger en väldigt tydlig bild av hur situationen ser ut över lag och ger en bra inblick i polisens agerande och arbete med fotbollsevenemang. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 16)

Den svenska supporterkulturen vi ser i dag grundar sig i den engelska. Matcher från de engelska högre divisionerna började visas på svensk tv på 70 talet och de svenska fotbollsentusiasterna tog efter de brittiska. På detta sätt föddes de första supporterföreningarna i Göteborg och i Stockholm. I takt med detta började också ordningsstörningarna att uppkomma runt dessa matcher. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 17) Idag är många av dessa större supporterföreningar direkt kopplade med klubbarna och fokuserar på att dela ut matchtidningar och sälja souvenirer. Brå lyfter fram Lallander (1997) om hur dessa grupperingar växer fram. Dessa grupperingar lever under egna normer och värderingar från övriga samhället och kan ofta ge unga ett sammanhang att luta sig emot. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 18) Där de kan

känna sig som en del av något större. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 18)

Fotbollsmatcherna kan också ge dessa individer en chans att ta ut sina aggressioner. Hur man kommer i kontakt med dessa grupperingar kan enligt Lallander vara både på grund av både av ett suppoterskap till laget från ung ålder och tidigare ointresserade av sporten eller laget kan komma med på grund av gemenskapen som de olika grupperingarna. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 18)

Polisen har kategoriserat supportrar under tre kategorier. A, B och C. A supporterar menar polisen är de som är skötsamma och är där för att följa sitt lag och ett fotbollsintresse. B supporterarna är de som ofta deltar i rusningar (Där ett flertal springer i grupp för att starta oreda). Men inte nödvändigt vis är där för att skapa oreda. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 19) C supporterarna klassar polisen som kriminella och de som är där för att enbart skapa oreda. Dessa C supporterar ingår i något som kallas Firmor. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 19)

2.2 Firmor

Firmor är ett begrepp som är viktigt att ha med sig om man vill ha en förståelse för problematiken ibland fotbollssupportrar. Dessa grupperingar kan ofta klassas som en sorts av risksupportrar som ingår i kriminellt beteende i stor utsträckning under och kring dessa matcher. Alla av de större klubbarna har dessa firmor. Dessa firmor brukar oftast ha kontakt med varandra för att göra upp, ibland dagar innan en match om att mötas upp och slåss emot varandra. Brå beskriver en situation där dessa supportrar fungerar som förebilder inom supporter-kulturen och kan fungera som ideal supportrar för yngre. Så många i vad Brå kategoriserar som B supportrar strävar efter att komma in i gemenskapen som dessa C supportrar eller firmor har. Detta görs ju då igenom att ta åt sig de beteenden och värderingar som dessa firmor har inom gruppen. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 19)

Brå listar också vilka typer av ordningsstörningar och kriminella beteenden som existerar runt dessa matcher. Under matchen så uttrycker sig detta beteende i form av pyroteknik och inkastade föremål under matcherna, något som enligt polis äventyrar säkerheten för både de på läktaren och de utövarna av sporten. Men en stor del av den

supporterbaserade problematiken uppstår runt omkring arenorna, på arenaområdet mellan dessa firmor samt i närliggande områden där Supporttrarna springer in i varandra är enligt Brå väldigt vanligt förekommande. Som åtgärd för detta har polisen ökat sin närvaro på matcher i form av kravallpolis och stort pådrag runt omkring dessa matcher. (Brottsförebyggande rådet 2008, sid 22–30)

3 Tidigare forskning

3.1 3.1 Litteraturgenomgång

3.1.1 Huliganism i Sverige och Europa

Anders Green släppte en övergripande rapport om huliganismen i Sverige. I rapporten går han igenom flera olika aspekter av fenomenet i Sverige över en längre tid. Något som är relevant är att han går igenom flera tydliga teoretiska grunder som har över tid använts för att förklara huliganism. (Green 2009, sid. 5) Green beskriver att när det kommer till att förklara huliganism har något vid namn "Leicester school" varit extremt inflytelserik. "Leicester school" bygger på förklaringsmodeller som kom till på University of Leicester i England. (Green 2009, sid. 38) Dessa förklaringsmodeller var de första som undersökte fenomenet med huliganism då i England. Green beskriver att Leicesterskolans utgångspunkt fanns i Norbert Elias begrepp *Civilisering inom idrottssammanhang*. Teorin går grundläggande ut på att idrotten har blivit mycket mer civiliserad men det finns grupper i samhället som inte följt med på den utvecklingen, grupper som är i grunden våldsbenägna. (Green 2009, sid. 38) Dessa grupper identifieras av att vara en del av arbetarklassen. Green tar också upp användningen av klassisk kriminologisk teori. Enligt Green så har den varit nästan icke existerande men tar upp några möjliga förklaringsmodeller. Men det green kommer fram till är att på grund av hur den svenska supportergrupperingar har utvecklats förlorar dessa förklaringsmodeller mycket av sin styrka. (Green 2009, sid. 40) Green beskriver hur den svenska supportergrupperingens modellen har utvecklats till att vara direkt kopplade till klubbarna. De vanliga attributen som ofta kopplas till supportergrupperingar historiskt är att allt handlar om bråk och stök kring arenorna. Detta finns naturligtvis fortfarande kvar i den svenska kontexten men en stor del av dessa

supportergrupperingar jobbar med läktarfrågor och engagemang som gynnar idrottsföreningen. (Green 2009, sid. 40)

3.1.2 Hit and tell – Swedish hooligan narratives

Denna artikel skriven av Aage Radmann är en sammanställning av olika typer av "Hit and tell" litteratur. Med detta begrepp menas litteratur där individer berättar ur ett självbiografiskt perspektiv sina erfarenheter att vara delaktig i firmor. En typ av litteratur som varit väldigt populär i både England (Där fenomenet starta) och i Sverige (Radmann, 2013 sid. 202–203) Hälften av materialet utgick ifrån brittisk litteratur och andra hälften av svensk. Den svenska litteraturen fokuserar likt denna studie på supportergrupperingar och firmor som finns inom stockholmsfotbollen. (Radmann, 2013 sid. 203) Utifrån en analys av denna litteratur finner Radmann två tydliga teman. Våld (Radmann, 2013 sid. 209) och maskulinitet. (Radmann, 2013 sid. 213) Våldet beskrivs ha en central, nästan essentiell del i kulturen. Söker man på internet efter klipp med hooliganbråk kommer tusental av resultat upp. Litteraturen tyder även på att inte alla individer som ingår i dessa grupperingar gör det för våldets skull. Utan man går med för gemenskapen dessa grupperingar skapar. Men sedan infinner sig i våldsamma situationer då det är en så essentiell del i filmkulturen. (Radmann, 2013 sid. 209–210) Den svenska delen av litteraturen är inte lika våld romantiserande som den engelska men våldets roll går inte att bortse från. Det andra tydliga temat som existerar inom denna litteratur är maskulinitet. En stor del av det litteraturen beskriver tyder på att maskulina värden är extremt centrala inom dessa subkulturer. Man ser fotbollen och arenan som en utpost för män, där man kan vara sig själv och då uttrycka sig på ett maskulint sätt. Det sker diskussioner inom grupperingarna om det är en bra sak att kvinnor går och tittar på fotboll och så vidare. Men även undermedvetet så finns det kulturer inom grupperingarna där man står upp för manliga värden. Man står upp för sina bröder och att backa från ett bråk kommer inte på tal. (Radmann, 2013 sid. 214)

Litteraturanalysen tyder även på att inom Sverige så har firma och supportergrupperingarna de senaste åren gått igenom en väldigt tydlig strukturering och organisering. Från att vara "grabbar som bråkar" till att fungera som föreningar med årsmöten, ofta med formella kopplingar till klubbarna som grupperingen supportrar.

Detta har lett till att grupperingarna agerar som organ som kan bistå med att lösa transport till bortamatcher. Tifo verksamheten som är extremt engagerat med att göra stora målningar som visas upp innan matcherna. (Radmann, 2013 Sid. 216)

3.1.3 HOOLIGANISM AT EUROPEAN FOOTBALL STADIUMS AND BRITISH LEGISLATIVE ANSWER

Mira Totic ger i artikeln en övergripande bild om hur huliganism har visat sig och utvecklats i Europa som stort. Även här beskrivs situationen som skapades i England på 80 talet, där dessa grupperingar grundade sig i arbetarrörelsen och var direkt kopplat till mycket våldsdåd. (Totic 2021 sid. 169) Men Totic tar även upp hur situationen ser ut i andra länder. Om i England det var unga arbetarklass killar som startade dessa subkulturer så skapades en firma och huligankultur i Italien som var extremt mycket mer politiskt laddad. Kurvorna (De sektionerna som firmorna sitter på) blev i vissa fall mer en plats för politiska uttryck än stöd för fotbollslagen. Totic tar också upp komplexiteten i dessa subkulturer idag. Den tidiga forskningen om fotbollshuliganism var lik den om subkulturer över lag. Individerna i dessa grupperingar var ofta fattiga från arbetarklassen som låg vid gränsen av samhället. Detta är något som skiljer hur situationen ser ut idag. Idag är det studerande och individer som har bra jobb som är del av dessa grupperingar. (Totic 2021, sid. 180) Så de klassiska teorier om subkulturer är inte lika applicerbara som de en gång var. Artikeln tar också upp hur polisen har agerat och vilka inventioner som har tagits för att stävja problematiken runt dessa matcher. Totic tar upp att på grund av väl genomförd legalisering i västländerna har man lyckats i stort sett stävja den problematiken som existerar bland dessa supportergrupperingar och runt fotbollsmatcher.

3.2 Relation och samarbetsvilja till polis och rättsväsendet

3.2.1 Förtroende för polis

Huliganism är ett studieobjekt som har blivit väl studerat under åren sen fenomenet kom på tal. Men just konflikten mellan denna subkultur och polisen och relationen där är forskningen skralare. Men det finns mycket forskning om vilka faktorer som kan ligga bakom en skepsis emot polis och rättsväsendet. Denna skepsis uttrycker sig ofta i saker

som kan liknas med firmorna och supportergrupperingarna. Som exempel tystnadskultur och ofta våldsamma interaktioner mellan de två parterna.

2019 publicerade brottsförebygganderådet en rapport på ämnet med namn "Tystandskulturer". Rapporten fokuserar på att utforska vilka mekanismer som ligger bakom diverse tystandskulturer. Rapporterna bygger på utsagor från åklagare som har haft att göra med dessa sorters mål. Brå beskriver ordet tystnadskulturer som normsystem som existerar inom vissa specifika kollektiv som bygger på att inte samarbeta med rättsväsendet. (Brå 2019, sid. 8) Men rapporten tar också i beaktning olika individuella själv en person kan ha för att inte samarbeta med rättsväsendet. Målet med rapporten var som sagt att försöka kartlägga vilka mekanismer som är i spel för att dessa normsystem ska kunna uppstå. Rapporten delar upp tystandskulturer i fem olika kategorier. Dessa är *brott inom en hederskontext, relationsvåld, kriminella nätverk, brott i socialt utsatta områden och brott mot och inom organisationer*. (Brå 2019, sid. 8)

rapporten går igenom vilka olika mekanismer som är mest relevanta för dessa olika kategorier och hur de skiljer sig åt men den som är mest relevant för detta arbete är kategorin "Kriminella nätverk" och "Brotts i utsatta områden. Under kategorin Kriminella nätverk beskriver rapporten att individer i dessa gäng har en egen vinning i kriminaliteten i form av mindre "Typiska" vinningar, så som till exempel status, att de känner samhörighet med de andra gärningsmännen och eller rädsla för våld. Det beskrivs också att det finns en grundläggande motstridighet emot polisen bland dessa gäng som leder till att individer från dessa gäng inte vill samarbeta med rättsväsendet. Att vara med i ett kriminellt gäng är synonymt med att ingå en tystnadskultur så för att folk ska släppa tystnadskulturen krävs det också att de lämnar miljön. Rapporterna tar också upp en relevant aspekt att normsystemet kan röra sig utanför det kriminella nätverk. Igenom media rapportering och ryktesspridning kan individer utanför nätverket välja att inte samarbeta med rättsväsendet i rädsla av att gärningspersonen är en del av ett kriminellt nätverk. (Brå 2019, sid. 11) Relevant för arbetet är rapportens beskrivning av den tystnadskultur som råder i utsatta områden. Detta då det som beskrivs är att på grund av de kriminella nätverkens relativt stora territoriella makt i just dessa områden påverkar deras normsystemområdet i stort. Folk vågar inte anmäla brott eller prata med polisen då rättsväsendet ses som en direkt motståndare till de gäng som har makt och normskapande egenskaper i området. Brå beskriver också att på

grund av den utsatta situationen i området så har förtroendet för rättsväsende och polis minskat till den grad att det känns lönlöst att hjälpa rättsväsendet. rapporten lyfter fram berättelser om att dessa nätverk direkt hotat anhöriga och vittnen om att inte tala med polisen. (Brå 2019, sid. 12)

4 Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt kommer de teoretiska ramverken som arbetet vilar på att presenteras. Detta kommer då bygga på två tydliga avsnitt som kommer presenteras nedan. Rättssociologisk teori och sedan ett avsnitt om normer och normvetenskap. En uppmärksam läsare kommer snabbt inse att dessa går väldigt hand i hand men för arbetets struktur och tydlighet kommer dessa att drivas upp.

4.1 Normer

Ett centralt ämne kommer att bygga på normer samt normvetenskap. Arbetet kommer att analyseras utifrån centralt 3 böcker. Begreppet och de teoretiska utgångspunkterna kommer att redogöras för i detta kapitel i olika avsnitt

4.1.1 "Normen"

För att förklara och analysera arbetets resultat kommer det först krävas en förklaring av begreppet normer. Vad de innebär och hur begreppet kan användas. I detta avsnitt kommer boken "Om normer" av Matthias Baier och Måns Svensson utgiven 2018. Denna bok ger en övergripande bild av begreppet.

Först och främst varför finns normer och vad är deras grundläggande syfte. En grundläggande beskrivning om vad normer är, är att de styr vårt handlande. Ett klassiskt exempel är att varför vi näst intill instinktivt ställer oss i en kö eller väntar på att alla personer går av en buss innan vi går på. Men också lika instinktivt reagerar när någon individ bryter emot denna norm. Detta är ingenting som är lagstadgat eller ofta ens står utskrivet utan väldigt många faktorer gör så detta är indoktrinerat i vårt medvetande. (Baier & Svensson 2018, sid. 28) När vi som individer lever och handlar inom en rättsstat så som Sverige utgår vi inte nödvändigtvis från lagboken när vi vill agera "laglydigt" utan de normer som styr oss. Det är därför i statens och samhällets

intresse att de rättsliga normerna (lagar och regler) ligger i linje med de normer som existerar i vårt samhälle. (Baier & Svensson 2018, sid. 62) Detta är en av rättssociologins grundstenar men detta kommer mer om i kommande avsnitt.

Detta är en väldigt enkel beskrivning av normer i stort men för att förstå sig på analysvärdet krävs det att man dyker djupare i begreppet. (Baier & Svensson 2018, sid. 25) En viktig distinktion att göra när man talar om normer, speciellt i ett rättssociologiskt perspektiv är skillnaden mellan rättsliga och samhällseliga normer. Rättsliga normer kan man koppla till nedskrivna lagar och regler i ett samhälle. Man kan välja att se lagboken som en samling nedskrivna normer då dessa avser medborgarna i samhällets handlande i samhället. Man kan välja att dela upp normer ytterligare men en klassisk uppdelning myntades av Strömholm 86. Här talar man om att lagboken består av handlingsnormer som föga förvånade är menade att direktera hur vi handlar. Exempel att man inte ska döda en annan människa. På andra sidan handlar om hur dessa handlingsnormer ska tillämpas. Detta är ett jobb för juridiken. På andra sidan rättsliga normer är de samhällseliga normerna. (Baier & Svensson 2018, sid. 62–68)

Nästan instrumentellt att gå igenom när man talar om normer är att diskutera varför normer följs. Människor i ett samhälle följer inte normer bara för normernas skull. Utan det finns drivkrafter som är i spel vilket gör att dessa normer har påverkan på individer och större strukturer. Ett begrepp som är instrumentellt att ta upp i denna kontext är sanktioner. (Baier & Svensson 2018, sid. 122) Med Sanktioner ur ett normperspektiv menas det konsekvenserna som upp kommer om vi bryter emot normerna. Det finns många olika typer av sanktioner, Naturliga sanktioner uppkommer utan att någon annan part har ett finger i spelet. Ta exempel om man byter emot normerna inom trafiken (Köra påverkad eller för snabbt) kommer detta leda till en olycka. En annan typ av denna typ av sanktioner är en känsla av skuld. För detta krävs det inte en annan part för utan att normen är internaliserad. Även om ingen märker att du har stulit något kan du på egen hand. En viktig uppdelning är också informella sanktioner som uppkommer i samband med de samhällseliga normerna och de formella sanktioner som uppkommer när man bryter emot de rättsliga normerna. De informella normerna kommer i olika former och i olika ingripande grad. En av de starkaste informella sanktionerna är rädslan och chansen att bli exkluderad och utfrysad av sin omgivning. Känslan av detta

har en stor faktor till att folk anpassar sig efter de normer som finns i samhället. Sanktionerna kan också vara av mer direkta men mildare karaktär. Om du till exempel går före i en kö kan det bemötas med blickar och till rätta visande av de runt omkring. Dessa typer av informella sanktioner har en väldigt stor påverkan på hur vi handlar. Det är sanktionerna som då dedikerat en persons handlande, eller rättare hur de kommer handla efter att sanktionen har genomförts om de inte tidigare var medveten om normen. (Baier & Svensson 2018, sid. 132) Hur ser det då ut med det rättsliga normerna. Dessa har en mycket mer tydlig och konkret sanktionssystem i form av straffrätten. Ett övertramp emot en rättslig norm kommer med en sanktion som tidigare nämnt är mycket mer konkret och tydlig i form av det som är nedskrivet i straffrätten och brottsbalken. (Baier & Svensson 2018, sid. 134)

4.2 Rättssociologisk teori

4.2.1 "The gapproblem"

Inom rättssociologin så Existerar ett grundläggande begrepp som är "The Gapproblem" Detta beskriver diskrepansen mellan *Law in action* och *Law in books*. Med detta menas kortfattat hur den levande rätten skiljer sig ifrån hur lagen är utformad. För att få en djupare förståelse hur denna diskrepans utformar sig så krävs det att man förstår de 4a grundpelare som rättssociologin står på. Dessa är kodifierad straffrätt, rättslig praktik, sociala normer och social praktik. (Baier m.fl. sid. 13) Det är relationen mellan dessa grundstenar som skapar 12 olika gapproblem eller diskrepanser som sedan ligger i grund till forskningsfrågorna. Med kodifierad straffrätt eller law in Books menar man de lagar som är nerskrivna i lagboken. Viktigt att ha med sig när man resonerar kring detta är att det inte är exakt så enkelt dock. Hur lagar uppkommer och vilka processer det svenska lag och rättssystemet är inte alltid helt komplext. Bara i lagstiftningsprocessen finns det många steg man måste ta i beaktning för att hur en rättslig norm blir till. Men det är dessa rättsliga normer som ska agera som en handlingsanvisning från staten. Detta kan också beskrivas som lagens bört, hur det är menat att gå till. (Baier m.fl. sid.

23) Om vi sedan ser till den rättsliga praktiken kan detta ses som lagens varat. Detta gäller då praxis och hur rättsväsendet i stort agerar. Redan här blir ett av dessa gapproblem tydligt, diskrepansen mellan lagar och hur dessa sedan appliceras i samhället. Detta är en av de tydligare diskrepanserna som studeras inom rättssociologin. Inom juridiken och rättsvetenskapen existerar ett grundantagande om att det som står i lagboken också blir lagens praktik. Men det är väldigt många myndigheter och andra instanser som har detta ansvar och det finns mycket forskning och studier som tyder på att detta inte är fallet. Men denna relation går åt andra hållet dessutom. Praxis brukar landa under kategorin formell rätt men denna praxis kan uppkomma från oväntade fall från de lägre domstolarna som lagstiftningen inte kunnat förutse. (Baier m.fl. sid. 39)

Om vi sedan ser emot andra sidan på det mer samhällseliga perspektivet och den vardagliga rätten och deras normer. På börat sidan så har vi här de sociala normerna. De mer moraliska reglerna vi har som inte nödvändigtvis är nedskrivna i rätten. Här bildas en av de mest centrala relationerna inom rättssociologin. I många fall stämmer de rättsliga normerna och de sociala normerna överens. Ett klassiskt exempel som tas upp i Matthias Baiers, måns svensson och Ida Nafstads bok "Om rättssociologi" och detta är rattfylleri. Något som är en nedskrivna rättslig norm men det är också tydligt att detta är en social norm då detta är något samhället ser ner på. Men det är när dessa två byggstenar inte nödvändigtvis inte stämmer överens och en diskrepans skapas som detta gapproblem uppstår. När de sociala normerna inte representeras i det rättsliga. (Baier m.fl. sid. 83–84) Detta kan ju vara naturligt ganska vanligt. Världen utvecklas och lagen kan inte förutspå reglering som kanske behövs i till exempel ett mer digitaliserat samhälle. Men då kan ju lag till komma som möter de normerna som finns i samhället. Detta är ett klassiskt "Bottom up" perspektiv, Att lagarna kommer från samhället och lagboken strävar efter att bli en reflektion av de samhällseliga normerna. Men detta kan också ske från ett "Top Down" perspektiv. Detta är då lagar skapas för att vara rättsliga handlingsnormer" Till exempel sexualbrottslagstiftningen skapades till viss del för att försöka få en förändring på ett problem som uppmärksammades under #metoo. Där den stora problematiken med sexuella övergrepp uppmärksammades. Målet blir då att lagen ska fungera "preventivt och påverka de sociala normerna. Den sista byggstenen är då på "Varat" sidan och då på vardagslivet rätt och normer. Detta blir då levande rätten. Man

kan se de sociala normerna som reglerna i ett spel och den sociala praktiken hur spelet faktiskt spelas. Hur normerna utspelar sig och vilket utfall de sociala normerna och vilka olika som följer de normer som existerar. (Baier m.fl. sid. 36)

I detta avsnitt har några av de relationer eller "Gap problems" berörts men mellan alla dessa fyra grundstenar så existerar dessa diskrepanser och det existerar några till som bör tas upp i detta avsnitt. En av dessa är relationen mellan rättslig praxis (law in action) och den levande rätten. Att de rättsliga normerna har påverkan på vårt handlande och hur de normer vi handlar efter utspelar sig, men detta har även den rättsliga praktiken. Ett tydligt exempel kan vara övervakning. Vet vi om att vi är övervakade så kommer nog vi agera annorlunda än om vi inte är det. Här kan man också placera in förtroende för polisen och tro på rättsväsendet i stort. Om polisens agerande känns för vissa personer orättvist eller direkt felaktigt kan det här uppstå ett gapproblem. Den rättsliga praxisen kan få mindre och den levande rätten större om individer inte kan förlita sig på, eller har förtroende för de myndigheter och instanser som är avsedda för att se till att den formella rätten (Law in books) inte gör detta på ett trovärdigt sätt. Detta kommer då ge utrymme för de sociala normerna och den levande rätten att få större utrymme att agera som handlingsnormer. (Baier m.fl. sid. 16–20)

4.2.2 Living law och Intuitive law

Living law är ett centralt begrepp inom rättssociologisk teori, Detta är ett begrepp som myntades av den österrikiska samhällsvetaren Ehrlichs. Begreppet och teorin är väldigt tydligt kopplad till the gapproblem. Med begreppet så är det skillnaden som är mellan den rätten som står i böcker och är konturerad av staten, och den rätten som faktiskt följs i samhället. Det är dessa två begrepp som kommer att användas för att analysera det "Gap-problem" som eventuellt skulle kunna existera mellan dessa grupperingar samt den kodifierade straffrätten, lagarna som existerar i samhället och

"The law that dominates life itself, even though it has not been printed in legal propositions".

(Banakar 2012, s.5).

Ehrlichs menar på att staten och lagstiftare inte är de enda i samhället med ett normbildande kapital. Utan i samhället och för individen finns det flera olika

associationer som har ett större normbildande kapital än vad nödvändigtvis staten har. (Banakar 2012, s.17). Dessa associationer kan komma i flera olika former och det är i en hopslagning av dessa associationer som leder till de normer som påverkar vårt handlande. Ett annat begrepp som är väldigt likt Ehrlichs idéer är de om Intuitive law. Detta begrepp myntades av Petrazyciks. Detta begrepp grundar sig i samma bana som Ehrlichs i att utgångspunkten av vårt rättsmedvetne och de normer vi följer har sin grund i annan association. Men Petrazyciks lägger mer värdering i det individuella psyket än vad Ehrlichs har, som lägger en stor vikt i grupper i samhället. Vårt handlande bygger på en psykologisk intuition mer än ett aktivt uttänkt val (Banakar 2012, s.10). Det är dessa två perspektiv som kommer användas för att förklara och analysera de Gapproblem som det empiriska materialet kommer att uppstå. Detta blir den lens jag analyser motstridigheterna

5 Metod

5.1 Metodologisk ansats

Studien och dess frågeställningar är av kvalitativ natur. För att besvara dessa frågeställningar kommer intervjuer att göras med individer som är engagerade och en del av dessa supporter-kulturer. De individer som är med i studien har hittats utifrån ett snöbollsurval. Längre diskussion om det specifika metodologiska valen kommer att framföras i de nästkommande avsnitten i detta kapitel. Arbetet bygger på 4 intervjuer. Igenom personliga kontakter har 2 personer som uppfyller de kriterier funnits. Kravet är individer som är engagerade inom några av de större organiserade supporter-rörelserna som är kopplade till de större stockholmsklubbarna. Efter dessa intervjuer har personerna rekommenderat andra personer som skulle kunna ställa upp på intervjuer. Inför intervjuerna har det lagts väldigt stor vikt på att förklara syftet med studien och en förståelse för denna sida av den konflikten som finns. Detta för att bygga ett förtroende hos intervju-personerna så de ska våga dela med sig av deras erfarenheter gentemot polis och andra delar av rättsväsendet. Ett urval på 4 personer kan anses som litet. Det som blev tydligt under arbetet att det existerar en stor skepsis emot att delta i intervjuer. Ett antal på 15 informationsbrev skickades ut. Men bara 5 intervjuer genomfördes var av en individ avbröt sin medverkan. Att ens fyra intervjuer

genomfördes kan ses som en styrka för arbetet då det är så pass svårt att få tag individer som är villiga att delta. Något som kan kopplas till mina egna erfarenheter och förståelse för problematiken. Samt tidigare kontakter

De 4 individer Intervjuade kan beskrivas så är

Kön	Ålder	Sysselsättning
Man (B-Supporter)	23 år	Studerande
Man (B-Supporter)	19 år	Studerande
Man (B-Supporter)	34 år	Arbetande
Man (C-Supporter)	24 år	Ingen sysselsättning

Utifrån dessa intervjuer kommer en kodning ske där olika teman relevanta för frågeställningarna att tas fram och sedan analyseras. Detta kommer att ske utifrån ett analysredskap och Två teoretiska utgångspunkter. För att besvara den första frågeställningen gällande normer kommer Hydéns normmodell att användas. Denna kommer att vara beskriven i detta metodkapitel. För att få en förståelse för normer i sin helhet kommer också en beskrivning av begreppet normpresenter under kapitlet teoretiska ramverk. Sedan kommer det Gap-problem som studiens hypotes att undersökas med utgångspunkt i boken *om rättssociologi* och analyseras med teorierna Living Law och Intuitive Law. Detta kommer också att finnas under det teoretiska ramverket. Detta kommer att besvara arbetets andra frågeställning gällande det Gap-problem. Begreppen Living law och intuitive law används som analysredskap då de ämnar att ge en förklaring till hur dessa typer av Gap-problems uppstår.

Efter att personer som kan inkluderas inom kriterierna har hittats kommer ett informationsbrev skickas till personen som är bifogat under avsnittet bilagor. Detta informationsbrev kommer innehålla hur intervjun kommer gå till, studiens syfte och etiska principer. Dessa etiska principer är också beskrivna i avsnittet men kortfattat innehåller dessa anonymitet, att bara jag kommer ta del av inspelningarna samt att de kan avsluta sin medverkan när som helst. Efter att intervjuerna har hållits kommer alla intervjuer att transkriberas och sedan kodas. Kodningen kommer att ske utifrån metoden beskriven i Bryman. En djupare diskussion om detta finns nedan. Den tidigare

forskning är hittad igenom databaserna Lub serach samt Google scholar. Forskningen är Peer Reviewed

Vissa saker är dock viktiga att i detta skedde ta upp med denna metod. De individer som intervjuas är delaktiga i två av tre av de stora stockholmsklubbarnas organisationer. Detta hade varit till studiens fördel om alla de 3 klubbarna var representerade men intervjupersoner från ena klubbens organisationer var svårfunnet. Detta leder till att man inte kan dra slutsatser om Stockholms supporterskap generellt. Just vilka exakta grupperingar dessa individer är en del av kommer i respekt till anonymiseringskravet och intervjupersonernas önskan inte att specifikt nämnas i koppling till individerna. En annan aspekt att ta upp är att de 4 intervjupersonerna alla identifierar sig som män. Å ena sidan finns det en stor överrepresentation av män i dessa grupperingar så resultatets generaliserbarhet kommer nog i sig inte bli så lidande av det faktumet. Dock existerar det kvinnor i dessa grupperingar och deras blid är väldigt intressant och nyttig för att kunna förstå sig på hur dessa kulturer skapar normer och deras handlande. Man skulle kunna diskutera att studiens upplägg leder till en brist i generaliserbarhet. Med den relativt lilla mängd respondenter så blir det svårt att dra några tydliga generaliserbara svar om dessa grupperingar i stort. Men som framgår av frågeställningen så är studiens syfte att utforska och presentera olika förklaringar till hur detta "Gap problem" har blivit till. Då är vårt empiriska material, även om aning litet, mycket relevant.

5.2 Urvalsmetod

Hur urvalet kommer att ske kommer vara utifrån som ofta inom kvalitativ forskning ett målstyrt urval. Med detta innebär det att intervjuobjekt kommer att bygga på individer som är relevanta för studiens frågeställningar och teoretiska utgångspunkter. I detta fall kommer det vara individer som har varit engagerade i någon organiserad supportergruppering kopplad till någon av de 3 större lagen i Stockholmsområdet och har varit det under en längre tid.

Alan Bryman beskriver detta i sin bok *samhällsvetenskapliga metoder (2018)* som ett sekventiellt bekvämlighetsurval. Med detta menas att urvalet grundar sig i individer, relevanta för studiens forskningsfråga som sedan utökas då tips om andra möjliga

intervjupersoner ges av intervjupersoner. (Bryman 2018 sid. 503) Detta skulle också kunna beskrivas snöbollsurval fast detta sker på en mindre skala. som ett I detta fall kommer detta gå till på ett sådant sätt att efter att ha rådfrågat individer i min krets efter individer engagerade i supportergrupperingar i Stockholm som varit engagerade under en längre tid. Efter att ha fått tips om detta kommer personerna i fråga få ett informationsbrev som är bifogad i uppsatsens slut. Denna typ av urval kan dock bli bemöt av kritik som kvalitativa metoder ofta möts av. Dessa typ av målstyrda urval leder ofta till ett problem med generalisering. Det går ofta inte att dra större generalisering än just de som är intervjuobjekten i sig själva. (Bryman 2018, sid. 484–485) Detta kan ses som ett problem i just detta fall då syftet är att utforska större subkulturer i form av dessa supportergrupperingar. Men de erfarenheterna av de intervjupersonerna som finns kommer i sig vara värdefulla för att beskriva deras situation som uppväxta/Boende i dessa områden. Det kan i sin tur leda till att arbetes rehabilitering sjunker. Med rehabilitering menas att arbetet inte får sammanslagning om en annan forskare skulle göra en likadan studie. Det är också väldigt svårt att replikera en kvalitativ studie som denna då urvalet bygger på personer inom en specifik krets. Om detta skulle replikeras skulle möjligtvis andra individer Men syftet med studien är dock inte nödvändigtvis att göra en generaliserad bild över hur alla i grupperingarna upplever denna problematik i dessa utan att utifrån relevanta intervjuer utforska eventuella förklaringar till denna diskrepans. Men fördelarna med denna urvalsmetod är att vi garanterat kommer få individer som är relevanta för vår frågeställning samtidigt som tid och resurser sparas. (Bryman 2018, sid 505)

5.3 Semistrukturerad intervju

Målet med arbetet är att få en så tydlig bild som möjligt över de normsystem som uppstår bland kriminella gäng. För att få en så tydlig bild som möjligt krävs det en möjlighet att kunna dyka ner i hur individer i dessa sammanhang upplever sin situation. Ett effektivt sätt att göra det är igenom kvalitativa intervjuer. Dessa kvalitativa intervjuer ger forskaren en möjlighet att utforska ett intervjus objekt egna erfarenheter av forskningsobjektet. (Bryman 2018, sid. 562)

Kvalitativa intervjuer skiljer sig på ett sådant sätt från kvantitativa intervjuer på ett sådant sätt att de är mindre strukturerade och mer djupgående. Inom den kvalitativa forskningen är ofta studiens frågeställning väldigt tydligt formulerad vilket leder till att

intervjun inte lämnar rum för andra infallsvinklar än de forskaren redan satt upp. Därför kommer denna studie gynnas av en kvalitativ intervju då jag som forskare inte någonsin tagit del av de normsystemstudien är ute efter att undersöka. (Bryman 2018, sid. 562)

Det kommer vara väsentligt att intervjun kan röra sig i olika riktningar då detta öppnar för intervjupersonerna att ta upp nya teman som studien möjligtvis inte tagit i beaktning inför intervjun. Där måste och jag som intervjuare vara öppen att röra mig ifrån den intervjuguide som är uppsatt sen innan. De kvalitativa intervjuerna kommer dock med en viss problematik som tas i beaktning. Den kvalitativa forskningen leder till att forskaren i sig måste analysera materiellt. Det är till exempel upp till forskaren att under kodningen avgöra vilka teman som är relevanta, något som inte är lika relevant under kvalitativ forskning. (Bryman 2018, sid. 562)

De kvalitativa intervjumetoderna brukar delas upp i ostrukturerade och semistrukturerade. I detta fall kommer den semistrukturerade vara den intervjumetoden som väljs. Den ostrukturerade intervjumetoden kan mer liknas som ett samtal, där intervjuaren i stort sett sätter upp några teman och sen talar om dessa öppet. Den semi-strukturerade intervjun bygger mer på en utformad intervjuguide men fortfarande lämnar möjligheten till att ställa följdfrågor och utforska teman. Fördelar med den semistrukturerade intervjun blir tydlig, Att utifrån en satt intervjuguide kunna hålla mig till de ämnena som kommer vara relevanta för studiens senare analys. Men inte heller missa djupgående teman hos intervjupersonerna forskaren inför inte tagit i beaktning. (Bryman 2018, sid. 564). Varför just detta valdes som metod i stället för till exempel enkäter är följande. Enkäter kan som Bryman beskriver ger en större möjlighet till generalisering och kan ge tydligare svar på frågeställningarna. (Bryman 2018, sid. 285) Men som tidigare nämnt i den metodologiska ansatsen så existerar en stor skepsis inom dessa grupperingar. Så att skicka ut enkäter bland dessa grupperingar kommer i princip inte på fråga. Med största sannolikhet kommer enkäten inte nå ut till några personer alla. Bryman beskriver en term "Gatekeeper". Detta menas de personer som jag skulle behöva gå igenom för att enkäten skulle spridas. Då i detta fall, högt uppsatta personer som kan nå ut till alla i grupperingen. (Bryman 2018, sid. 286) Så med hjälp av intervjuer kan jag få ut mer material från ett mindre antal respondenter än vad en enkät kan ge.

5.4 Kodning och transkribering

Efter att intervjuerna har hållits kommer intervjuerna att transkriberas och kodas. Med detta menas det att intervjuerna kommer att utförligt att från inspelning att skrivas ner och sedan kodas. (Bryman 2018, sid. 562) Kodningen kommer gå ut på att visa teman i intervjuerna kommer att identifieras och sedan kommer de delar av intervjuerna som passar in i dessa teman att klumpas ihop. Dessa teman kommer sedan att ligga till grund för den rättssociologiska och normvetenskapliga analys som studien bygger på. Utifrån de transkriberade intervjuerna kunde 3 teman att finnas. "Normer inom grupperingarna", "Relation till polis och rättsväsende i kontexten till fotbollsmatcher" och "Relation till polis och rättsväsende i övrigt" (Bryman 2018, sid. 564)

5.5 Intervjuguide

Intervjuguiden kommer att används för att hålla mig till de teman som är för studien relevant. I detta fall kommer det vara viktigt att hålla intervjuerna på ett sådant sätt att de går att svara utifrån de rättssociologiska samt normvetenskapliga analysredskapen. Så inte studiens analysdel blir en åter upprepning på den tidigare forskningen som redans gjort på ämnet. Intervjuguiden finns i arbetes bilagor. När intervjuguiden skrevs har Byrmans beskrivning använts som är följande. Fokus låg på att inte ha för mycket förutfattade meningar, ställa ledande frågor och att strukturera intervjuerna så teman kan finnas och de passar in med de frågeställningar studien bygger på (Bryman 2018, sid. 565)

5.6 Etiska överväganden

Under arbetsgång har Vetenskapsrådets etiska förhållningsregler följts. Under intervjustudien kommer flera olika forskningskrav att följas. (Vetenskapsrådet 2002, sid 5–6) Först och främst kommer ett informationsbrev att skickas till de som blir tillfrågade om de vill delta i studien. Här kommer de bli informerade om studiens syfte och hur den kommer användas. Detta för att uppfylla de Vetenskapsrådet har klassificerat som "Informationskravet". (Vetenskapsrådet 2002, sid.7) Detta innehåller att de som deltar i studien har fullständig information om studien de deltar i. Inom detta krav är det viktigt att ta upp alla möjliga aspekter som kan få en individ att inte vilja

medverka i arbetet. Här kommer också information att de kan avbryta sin medverkan i studien. Viktigt är att intervjupersonerna har full kontroll i vilken uträkning de vill delta i studien, att detta sker helt i intervjupersonens villkor. (Vetenskapsrådet 2002, sid.7) Här kommer också Samtyckeskravet att tas i beaktning. Med detta beskriver Vetenskapsrådet att personen måste lämna fullt samtycke på att vara med i studien. (Vetenskapsrådet 2002, sid 9) Det finns fler krav och kriterier som också kommer tas i beaktning. De som kommer att vara i med i studien kommer att garanteras sekretess. Intervjupersonerna kommer att informeras om att den enda som kommer ta del av de inspelade materialet från intervjuerna. Under studien kommer också intervjupersonerna att anonymiseras. Speciellt viktigt här när teman som relation med polis och utsagor om eventuell kriminellt beteende samt kriminella nätverk kommer tas upp. Därför kommer alla namn och alla andra uppgifter om identifiera bara personer att transkriberas men sedan avrapporteras så att personerna inte kan identifieras av någon utomstående som läser arbetet. Detta är i relation med Vetenskapsrådet konfidentialitetkrav. (Vetenskapsrådet 2002, sid. 12) Det sista av de fyra kraven som Vetenskapsrådet tar upp är nyttjandekravet. Med detta innebär att den information som samlas in under denna studie av intervjupersonerna kommer enbart att användas för studien och inte i andra icke vetenskapliga eller kommersiella syften. (Vetenskapsrådet 2002, sid 14)

5.7 Hydéns Normmodell

För att besvara frågeställningen om hur normer uppstår i dessa två grupperingar kommer Håkan Hydéns Normmodell appliceras på det empiriska materialet. Detta avsnitt kommer bygga på Håkan Hydéns bok "Normvetenskap". Här presenteras normen som ett tydligt analysredskap som kommer gå mycket väl att applicera på vårt forskningsobjekt på flera olika nivåer och från flera perspektiv. Hydén presenterar flera olika perspektiv på normers uppkomst och hur normer skapas på både ett makro och mikronivå. I detta avsnitt så kommer Hydéns Normmodell att presenteras. Denna modell kommer att agera som ett analysverktyg som kommer att appliceras på materialet.

En grundprincip för normmodellen är att normer bygger på 3 förutsättningar. Vilja och värderingar som beskrivs med bokstaven (V). Kunskap och kognition som beskrivs med

bokstaven (K) och system och möjligheter (SM). Denna normmodell agerar för att slå ihop det interna och externa perspektivet på normer. (Hydén 2002, sid. 280). Detta är dessa tre förutsättningar som kommer att tillsammans skapa en norm och påverka vår handling.). Just dessa tre faktorer (V,K,SM) måste dock utvecklas ytterligare för att de ska få ett värde i normmodellen. Här måste också relationen mellan dessa tre komponenter beskrivas. Bakom alla dessa kategorier ligger också olika bakomliggande förutsättningar man måste ta i beaktning. Ser vi till kategorin vilja så måste flera olika faktorer tas i beaktning. Viljan påverkas av våra värderingar och omfattar de moraliska drivkrafter som ligger bakom individens handlande. Vår inre moral och samvete påverkas av många yttre faktorer som religion, politiska och andra ideologier. Ett annat motiv som ligger bakom vilja är då solidaritet med andra grupperingar av människor. (Hydén 2002, sid. 283)

Den andra kategorin i normmodellen är (K), alltså kunskap och kognition. Kunskap hos en person påverkas till väldigt stor del av olika faktorer som påverkar hur vi ser världen. Saker som genus, etnicitet och utbildning. När det kommer till kunskap gäller detta även kunskap som inte är klassisk kunskap i boklig bemärkelse. Här är det viktigt att poängtera att kunskap inte är jämnt fördelat emellan olika människor utan är ofta en fråga om klass och tillhörighet. (Hydén 2002, sid. 284) Den tredje komponenten är då system och möjligheter. Väljer man gå till den mest grundläggande principen så kan vi ses systemvillkor och möjligheter i form av naturlagarna. Vi kan båda vilja komma hem från jobbet och kunskapen om att hade vi hoppat ut igenom fönstret från 5e våningen hade tagit oss snabbare till marken. Men på grund av det grundläggande villkoret tyngdlag så kommer vi inte göra det. Dock är det viktigt att se till vilken påverkan dessa kategorier har på varandra. Just kategorin kunskap (K) är djupt påverkad av (SM) och (V). Om vi ställer oss frågan vad kunskap egentligen är så påverkas ju vad vi har för värderingar och det system och möjligheter som existerar. Vår kunskap är i många fall tillskansad utifrån kulturell kognition. Igenom kulturella yttringar som massmedia, poesi men också igenom samtal med andra människor. (Hydén 2002, sid. 286)

6 Material

6.1 Normer inom grupperingarna

Av de intervjuade som är engagerade inom dessa grupperingar skulle med största sannolikhet 3 av individerna nog beskrivas av polisen som B supportrar, Dessa är individer där grunden för engagemanget ligger i laget man stödjer. (Brottsförebyggande rådet 2009, sid. 20) Dessa individer började med ett suppoterskap från ung ålder (12–13) till laget. Och engagemanget inom grupperingen kom inte långt efter. Alla 4a personer yttrar på att de blev en del av dessa grupperingar innan 18 års ålder och för en person redan vid 14. Personerna är fortfarande alla aktiva inom grupperingar på ett sätt eller annat idag. Dessa gick på matcher med familj och vänner när de var i tidiga tonåren och sedan som tiden gick så började man röra sig mot de delar av läktaren där de mest engagerade stod, "Ståplats". Dessa läktare för Djurgården är Sofialäktaren och för AIK norra stå. På dessa sektioner ska man stå om man brinner för klubben. När dessa personer beskriver sina engagemang i grupperingarna så läggs det väldigt mycket vikt på just laget. Man är med och gör tifon, banderoller, säljer "Merch" och anordnar transporter till bortaresor. Dessa individer lägger stor vikt i sitt suppoterskap och talar om att de ska krävas något extraordinärt för dessa individer att missa en match, även om det är hemma eller borta. Man lägger mycket tid och resurser på att följa laget i Sverige och bortaresor runt omkring Europa.

"Jag lever och andas Djurgården. Jag går på varje match och är väldigt aktiv i föreningen. Jag har inte missat en bortamatch sen 2018" (Person 2, B-Supporter)

Dessa individer identifierar sig starkt med sina klubbar och suppoterskapet har blivit till en livsstil mer än en hobby som det började som för dessa personer. Två av personerna uppger att man kom i kontakt med grupperingarna på grund av suppoterskapet. Man blev mer och mer engagerad och man sökte sig till dessa grupperingar för att hitta liksinade och ta sitt suppoterskap till nästa nivå.

"Asså det var jag och en polare som ville gå med. Vi hade stått på Sofia i något år och vi ville vara en del av det fullt ut, så vi snacka med några i ett stånd som sålde merch och vi gick med där. Sen gick vi på ett några möten och var med och började göra banderoller inför derbyt" (Person 1, B-Supporter)*

Den tredje individen menar på att han började engagera sig i en av AIK:s supportergrupper efter att han hade några "polare" som han gick och kollade AIK:s matcher var en del blev en del av en gruppering. Sen började han gå till barer innan

matcher med individer engagerade i dessa grupperingar och drack. På detta sätt kom han in i gemenskapen. Alla tre individer beskriver erfarenheter där efter de började vara en del av dessa grupperingar fann man en gemenskap och man lärde känna folk inom dessa grupperingar som man idag går på matcherna med.

"Man blev snabbt en del av gemenskapen" (Person 3, B-Supporter)

Alla de tre intervjuobjekten menar på att de flertalet gånger varit en del av bråk mellan olika grupperingar. Ofta i samband med de större derbymatcherna i Stockholm eller möten med de andra större lagen Malmö FF och IFK Göteborg. Dessa tre individer beskrev situationerna där de kommit i bråk i väldigt liknande ordalag. Ofta har det inte varit målet att aktivt söka upp en annan gruppering för att bråka utan på grund av att det finns begränsade platser runtomkring arenorna där grupperingarna kan vara så de stöter de på varandra. Stämningen beskrivs också som hektisk. Det börjar oftast med ramsor och andra sorter av muntliga attacker. Sen sker en incident som får situationen att urarta. Någon kastar en "Bengal" (Pyroteknisk pjäs) eller en barstol. Efter det bryter stora bråk och rusningar i gång som ofta håller på till polisen kommer och då springer man ofta åt andra hållet. Individerna har vetskap om att dessa typer av interaktioner att olagliga men beskriver sin tankegång så här.

"Man förlora typ kontrollen, vi kan liksom inte bara sitta där när något sker. Om man ser sin polare få en stol i huvudet måste vi ju markera" (Person 1 B-supporter)

"Asså jag fattar ju att det är dåligt att slåss, Men jag slåss ju inte för att skada någon, Det är bara så man gör, vi måste stå på oss och visa att vi inte är fega" (Person 3, B supporter)

En av individerna beskriver hur det förväntas av dig i gruppen att man agerar. Att stå vid sidan och titta på kommer inte tal. Man står upp för sina bröder och sitt lag. Om detta sedan skulle leda till att polisen skulle ingripa och man skulle bli arresterad är ingenting man egentligen tänker på. Denna person beskriver att han fattar att bråk inte är något bra men detta är annorlunda. Man bråkar inte för bråkets skull. Man är där för sin passion för klubben och om en gruppering från en annan klubb så måste man helt enkelt stå på sig.

En av intervjupersonerna svar tyder på att han skulle klassas som en C-supporter. Denna personupplevelse av supportergrupperingarna ser annorlunda ut än de andra tre som har en relativt likande upplevelse i sitt engagemang i dessa grupperingar. C-supportern likt den kategoriseringen som polisen har satt upp ligger fokusen i större utsträckning på bråk och stökigheter kring matcherna. Men också planerade bråk med andra firmor och grupperingar. På frågorna gällande bråk svarande individen följande

"Jag har varit med när firmorna har gjort upp ja, men då är det ju planerat liksom, alla är ju med på det innan och man slutar ju när någon ligger ner" (Person 4, C-Supporter)

Det som blir tydligt gällande denna individ är att hans engagemang bygger till större del för just bråk och stök. Individen lägger mycket mer vikt på incidenter gentemot andra grupperingar och hur detta var något attraktivt än supporterskap

6.2 Relation med Polis i kontext till fotbollsmatcher

Ett till tema som finns bland dessa fyra är deras relation till polisen. Alla intervjupersoner möts av några exempel där dessa grupperingar gjort väldigt tydliga ställningstagande emot polisen. Ett av exemplen är när djurgårdens kortsida anordnade en bengalbränning med motivet 1312. Detta är en välkänd kryptering av förkortningen (All cops are bastards), ett begrepp väldigt ofta använt av grupper där polishat är något centralt. Intervjupersonerna var tydliga att när det kom till fotbollssupportrar fanns en tydlig attityd att polisen var en motståndare emot den kultur som fanns på läktaren.

"Ja men på läkterna så hatar man polisen. De lyssnar inte på oss alls utan vill bara krossa läktarkulturen. Även utanför arenan så har jag många vänner som kommit i bråk utan att ha gjort någonting. Du har ju sett videorna där polisen drar upp batong på vem som helst alltså, det är sjukt" (Person 4, C-supporter)

"Jag står bakom det helt. Alla fattar ju att vi inte menar att individerna vi hatar men myndigheten som stort. De har bannlyst all vår kultur och de som vi gör. Ta typ att de försökte bannlysa flaggor och banderoller. Det finns ingen grund utan de vill bara förstöra. Jag svär att det är fler som råkar illa ut på en musikfestival där grabbar tafsar än det gör på en match på tele 2" (Person 2, B-supporter)*

På en följdfråga om personerna skulle kunna se en situation där man ingår i samtal med polis och rättsväsendet. Det blir tydligt från intervjupersonerna att relationen är så pass infekterad att detta inte kommer på tal. Grupperingarna känner sig förbisedda när det kommer till frågor som angår de själva. Det beskrivs en vi emot dom situation där det inte finns någon lösning i sikte. Inom detta tema så håller individerna med varandra. Det är tidigt från alla intervjupersonerna att polisen anses som en motståndare som aktivt motverkar supporterkulturen

6.3 *Relation med polis och rättsväsendet i övrigt*

Dessa individer när de inte är på fotboll så arbetar eller studerar på högskola. De har flickvänner och en av individerna har barn. De lever ganska "vanliga" liv. Dessa tre individer uppger att de utanför engagemanget inte har något problem med polis och de har aldrig blivit dömda för något brott. Man har en tillit till rättsväsendet och man skulle till exempel anmäla ett brott om man själv blivit utsatt för. På frågan om just det svarar individerna följande

"Ja men det är ju mest så man gör, det är så det funkar." (Person 1, B-Supporter)

"Jag har aldrig haft problem med polis utanför fotbollen egentligen så det har jag aldrig resonerat över"
(Person 3, B-Supporter)

Det som framkommer från intervjuerna är att när de gäller förtroende och relation till polisen i andra sammanhang så följer man de socialt accepterade normerna. Individerna går inte runt och är lika hatiska emot polis och rättsväsendes som de är när de är i kontexten fotbollsmatcher. Intervjupersonerna uppger att de aldrig riktigt resonerat över om de själva behandlar polisen annorlunda i deras civila liv. Dessa individer uppger ju hur de lever enligt egen utsaga normala liv med partners och andra jobb.

Ser vi till den personen som polisen skulle klassa som C-supporter som är även här svaren annorlunda. Här är det tydligt att problem med kriminellt beteende är något som varit förekommande igenom hela livet i alla sorters kontexter. Personen är öppen med att flera fall av olika sorters bråk och misshandel där polisen har blivit inblandad har uppkommit igenom personens yngre liv

"När jag var yngre så hamnade jag i rätt många bråk ute på stan, på krogar och grejer, men jag har lugnat ner mig där, det har aldrig. Men det är mest att polisen har brutit upp och sen har det inte blivit så mycket mer än så" (Person 4, C-supporter)

7 Analys

7.1 Normer

Den inledande delen av analysen kommer att fokusera på studiens andra frågeställning, om hur normer uppstår i dessa grupperingar. Detta kommer då göras i relation till Hydéns normmodell beskriven i arbetes metodkapitel

Utifrån det empiriska materialet så kan man utläsa flera olika normstrukturer som existerar i dessa grupper. Det mest intressanta strukturerna kan utläsas bland de som kategoriseras som B-supportrar. Det intressanta här är att utifrån materialet kan vi utläsa att individerna grundar sitt supporterskap i ett engagemang för klubben och ser bråk och stök som en bieffekt. Men individerna är ofta inblandade, de ingår ofta dock i just bråk med andra grupperingar runt arenan. Individerna ingår enligt sig själva annars inte annars i bråk eller likande "Kriminella" handlingar utanför just kontexten fotboll. Så det blir tydligt att det är andra normer i spel i dessa kontexter som påverkar deras handlande och värderingar. Tar vi de två exemplen som beskrivs i studiens syfte. Pyrotekniska pjäser och våld finns vetskapen om att de inte är okej men alla intervjupersoner medger varit delaktiga i. De värderingar som dessa individer har innanför dessa grupperingar skiljer sig alltså från de värderingar dessa individer har "I den riktiga världen". Detta kan analyseras utifrån forskning om begreppet normer. Baier och svensson för en diskussion om normer i boken om normer och här finns en del förklaringar om hur detta fenomen uppstår. Ens handlingar är på grund av de normer som existerar i det sammanhang man befinner sig i. (Baier & Svensson 2018, sid. 15) Det blir tydligt inom dessa grupperingar, även om det inte är de uttalade målet är att bråka så finns det en normkultur som tillåter det. Denna normkultur leder i sin tur att individer som ingår i bråk inte kommer få tydliga sanktioner. (Baier & Svensson 2018, sid. 122) Först och finns det en kultur mellan supportergrupperna att man inte tjuvar till polisen så man inte behöver ta de rättsliga sanktionerna i beaktning när man ingår i bråk. Som beskrivs i *Om normer* så är det inte bara de rättsliga sanktionerna som håller oss

tillbaka från att ingå i dessa typer av beteenden utan också de sociala. (Baier & Svensson 2018, sid. 35) Anledningen att dessa individer inte agerar likt de gör i dessa sammanhang är för att de hade fått utstå sociala sanktioner från folk runt omkring. Dessa individer uppger att de har jobb, flickvänner och familj som de är engagerade i. Hade individerna agerat som de gör i kontexten fotbollssupportrar hade de fått uppleva sociala sanktioner från dessa individer. Förlorade jobb och utfrysning. Men inom dessa supportergrupperingar så existerar normer och värderingar där bråk mot andra förväntas av dig. Vilket leder till att detta kan ske.

Den tidigare forskningen som är presenterad som tillexempel Leicester skolan bygger på psykologiska och sociala sammanhang har inte samma analysvärde när det kommer till att beskriva de som polisen skulle beskriva som B-supportrar. Dessa förklaringsmodeller är grundat sig i antagandet att de engagerade i dessa grupperingar är adrenalinsökande "Bråkstakar" från arbetarklassen. (Green 2009. Sid 39) Något som utifrån det empiriska materialet denna studie bygger på inte stämmer överens med. Dessa typer av förklaringsmodeller blir relevantare när vi ser till C-Supportern.. Från de empiriska materialet grunder sig denna individs engagemang i större del på de "Klassiska" förklaringsmodellerna. Denna individ har i större bakgrund med andra problem med rättsväsendet och de bakomliggande faktorerna som beskrivs i Leicester skolan. (Green 2009. Sid 39) Med detta menas att personens engagemang i grupperingen bygger mycket mer på spänningsökande och ett adrenalinrus som beskrivet i den tidigare forskningsparadigm som Green beskriver. ((Green 2009. Sid 39)) Inte att detta är ett relevant forskningsobjekt men de normvetenskapliga teorier blir mer intressanta och applicerbara gällande de individer som annars inte ingår i dessa typer av beteenden i andra kontexter. Man skulle kunna se supportergrupperingarna mer som en spelplan för denna individ att utagera och ingå i beteenden som personen annars skulle ingå på en annan plats. Men på grund av de system och möjligheter som erbjuds i dessa grupperingar blir dessa grupperingar väldigt attraktiv plats att göra detta på. Som tidigare nämnt i metod delen är ju urvalet litet. Vilket leder till att större slutsatser inte riktigt kan dras. Men detta hade varit en förklaring som gick i linje med den tidigare forskningen om huliganism. (Green 2009 sid 40)

Dessa normstrukturer kommer nu att analyseras med hjälp av normvetenskap och Hydéns normmodell. Modellen bygger som beskrivet på 3 olika kategorier eller bakomliggande attribut som ligger i grund för de normer som skapas hos en individ som sedan kommer bestämma de handlingar en individ kommer agera utifrån. Vilja och värderingar, Kunskap (Kognition) samt system och möjligheter. (Hydén 2002, sid. 280).

Applicerar vi normmodellen på det empiriska materialet får vi fram följande. Ser vi till Vilja och värderingar beskriver Hydén att detta grundar sig i flera olika bakomliggande faktorer som ligger bakom vårt moraldrivna handlande. Saker som politik, religion och andra ideologier kan ligga till grund. Men också lojalitet till andra grupperingar. (Hydén 2002, sid. 280) Bland B-Supportrarna blir skulle modellen kunna antyda att lojaliteten till grupperingar övertrumfar den till de andra värderingar som de har från andra sammanhang. Som tidigare beskrivet så har de en "Moralkompass" som beskriver att bråk och andra verbala attacker inte är rätt men lojaliteten emot gruppen blir för stark. Det blir tydligt då att de rättfärdigar sitt handlande med anledningar som "Man står upp för vandra" och "Om några andra börjar måste vi reagera". Ett angrepp på en grupperingsmedlem blir alltså en attack emot dig som person. När det gäller kategorin system och möjligheter kan vi se som tidigare nämnt att normkulturen i dessa grupperingar ger möjligheter att ingå i dessa typer av beteenden (Hydén 2002, sid. 281) Det inte finns några tydliga krafter som motverkar det. Hade en individ agerat på samma sätt i en mer civil kontext så hade nog någon till slut stoppat personen. Det är dessa system som enligt normmodellen skulle uppstå. Den tredje komponenten beskriver Hydén som kognition. Med detta poängterar Hydén de olika typer av kunskap som individer till skaffar sig. Detta har inte nödvändigtvis att göra med den klassiska "Bok-kunskapen" utan det man lär sig i olika sammanhang. Här är dessa typer av supportrar en intressant position. (Hydén 2002, sid. 281) Individerna är alla på olika sätt utbildade och har kunskapen att bråk och våld är fel. Men dessa individer har också kunskapen om att inte delta kan leda till någon utfrysning och nedvärderande inom den grupperingen. Som bevisligen övertrumfar den som existerar i deras "Civila" liv utanför grupperingen. Då de inte ingår i andra typer av likande våldsbrott utanför grupperingen. Hydén beskriver dessutom hur denna kognitiva kunskapsprocess kan ses som ett resultat av de andra två kategorierna (system och möjligheter samt värderingar). Beroende på de förutsättningar och värderingar som man har kommer också ens kognitiva inläring att

förändras. Det som kanske normmodell inte nödvändigtvis förklarar är varför inte alla individer blir en del av dessa grupperingar. (SM) till exempel är ju där för alla supportrar men bara en liten, men väldigt inflytelserik del blir en del av dessa grupperingar. Grupperingarna har ju väldigt stor inflytelse på läktarna och ofta får de med sig hela läktaren i kampsånger och hatiska ramsor. Men varför ingår inte då alla också i våldet. Här skulle förklaringsmodeller som Green tar fram i Leicester skolan vara mer relevanta. Då detta tyder på att det har mer med det individuella psyket än normer som bildas på läktaren. Då skulle intervjuperson 4a som anses som C-Supporter vara ett användbart svar för att gå emot Hydéns normmodell. Då denna individ inte nödvändigtvis blev uppslukad av normerna utan våldsbenägenheten fanns där sen innan

Så för att återkoppla till frågeställningen så kan denna normmodell ligga i grund som en analys av hur dessa normer uppstår. Hydéns normmodell skulle indikera på att Det finns system och möjligheter inom dessa grupperingar som inte bara tillåter sådant beteende. Utan att om man skulle frånga från det leder det till sanktioner. Det som intervjupersonerna i flera fall nämnde. Att stå upp för varandra var i högsta prioritet, även om detta görs igenom att bryta emot de normer som existerar i samhället i stort. Ens värderingar när man är inom dessa grupperingar blir att stå upp för varandra igenom våld. Inte att stanna upp och tänka på att misshandeln i sig är något man kan åka ut för rättsliga sanktioner av, utan de sociala sanktionerna att inte göra det kommer igenom Kognitionen att vara mer relevanta och därmed bestämma personens handling

7.2 *Gapproblem*

I denna del av analysen kommer materialet att analyseras utifrån begreppen Intuitive law och Living law. I inledningen kommer att gap problemet identifieras för att sedan analyseras utifrån de två tidigare nämnda begreppen.

Utifrån det empiriska materialet kan man få indikation på att de rättsliga normerna som polisen skapar har i princip ingen inverkan på de normer och handlande inom dessa grupperingar. I många fall verkar det få en motsatt effekt. Mer rättsliga normer (Law in Books) (Baier m.fl. sid. 12) som till exempel neddragen ståplats och förbud emot pyrotekniska pjäser leder till att fler pyrotekniska pjäser används. Utifrån intervjuerna verkar detta vara en sorts protest emot polisen som de anser agerar för att krossa den

kultur denna subkultur står för. Det kan alltså utläsas ett tydligt gapproblem mellan de rättsliga normerna (Law in Books) (Baier m.fl. sid. 12) och de sociala normerna men också ett gapproblem mellan de rättsliga normerna samt handlandet som sker på dessa läktare. Ur intervjuerna kan vi utläsa att individerna känner i princip ingen tilltro till polis och rättsväsendet. Ett exempel på det är intervjuperson 2 som tydligt känner att supportergrupperingarna är under onödigt stort tryck av polis, men menar på att det nog är farligare att gå på en musikfestival. Ur detta kan ännu ett gapproblem uppkomma. På grund av en eventuell bristande insats från polisen som jobbar kring detta matcher kan tilltron bli sämre. Ett gapproblem uppstår alltså mellan Law in Books och Law in action. (Baier m.fl. sid. 14) Polisens lagstiftning kring matcherna har utsatt som mål att öka tryggheten kring matcherna men i intervjuerna tas flera exempel upp på individer som har råkat illa ut när det bemött polis. Intervjuperson 4 nämner att han själv sett på plats och tagit del av åtskilliga antalet videor där, enligt honom polisen ser ut att använda övervåld emot enligt honom enskilda supportrar. Man måste ta i beaktning att det eventuellt finns en skepsis sen innan bland dessa supportrar men detta kan ses som ett eventuellt gapproblem. Man kan se konflikten ur både ett "bottom up" perspektiv. Där polisen likt Totic beskriver som i England. Där man aktivt försöker ha en nolltoleransvision igenom att ta bort nästan alla uttryck för huliganismen i form av banderoller, ståplats och pyroteknik. (Totic 2021, Sid.169) Skapa en rättslig handlingsnorm där man försöker få dessa grupperingar att förstå att de beteenden de sysslar med nu är olagligt. Dock blir det tydligt att de normkulturer som redan extra i dessa sammanhang väger mycket tyngre än de rättsliga som försöker införas. Green beskriver en liknande situation i sin forskning om att den svenska supporterkulturen eller huliganismen är annorlunda än den tidigare forskade på. Den svenska supporterkulturen består i stor del av individer som har stabila liv där de inte har en historia av problem med rättsväsendet. (Green 2009, sid 120)

Just denna typ av forskning där rättssociologiska verktyg används för att forska huliganism är sparsam. Men tidigare forskning gällande mekanismer som ligger bakom en skepsis och tystnadskultur emot polis existerar. Brås rapport gällande tystnadskultur i kriminella gäng är något som går att likställa med dessa kulturer. Bland kriminella nätverk så finns det en tydlig lojalitet emot gruppen och en motsättning emot polisen som leder till en tystnadskultur och en icke-samarbetsvilja emot polisen. (Brå 2019, sid.

11) Det som också tas upp är hur inom dessa nätverk brottslighet kan användas som ett sätt att vinna status i gruppen. Det går att likställa det empiriska materialet som denna. Det förväntas av dig i gruppen att bråka och stå upp för varandra då resten av grupperingar kommer att respektera dig för det. (Brå 2019, sid. 13) Det samma gäller att "Hata polisen" då dessa ses som lika mycket en motståndare som rivaliserande supportergruppering. Man går ofta in i bråken som ett gäng och man känner samhörighet med de andra inblandade vilket leder till att man inte uppger varandra i samma utsträckning.

Detta Gap problem kommer att analyseras utifrån Living law och intuitive law. Petrazycki begrepp intuitive law har ett tydligt förklaringsvärde. Petrazycki beskriver att normer och vårt handlande bygger på ett intuitivt agerande med flera olika faktorer som spelar in, till exempel psykologiska och moraliska. Petrazycki ger ett passande exempel om organiserad brottslighet. Inom dessa nätverk delas skyldigheter och rättigheter ut. Detta skapar ett en sorts inofficiell lag eller ett parallellt lagsystem inom dessa grupperingar som går att likna med det som kommer fram ifrån det empiriska materialet. (Banakar, 2012, s. 13) Skulle man välja att analysera det empiriska materialet utifrån begreppet "Intuitive law" skulle detta framkomma.

Saker så som misshandel och våld som enligt lag är kriminellt, anses inte som en så pass klandervärd handling inom dessa grupperingar. Samtidigt som att inte stå upp för varandra gör. Detta skapar ett parallellt system där de intuitioner dessa individer känner bygger på en annan typ av moral än den som existerar för dessa B-supportrar utanför fotbollskontexten. Detta är ett tydligt exempel på intuitive law som sker inom dessa grupperingar. Ser vi till Living law så menar Ehrlichs kortfattat att det inte finns något normativt övertag hos staten, än vad det skulle finnas i andra institutioner i samhället. (Banakar, 2012, s. 12) Om vi tar de exempel som nämnt i syftet är våldsdåd i form av misshandel och supporterbråk kring matcher. Samt förbudet av pyrotekniska pjäser något polisen har gjort olagligt. (Law in books). Hade staten, då i form av polisen varit den enda normbildande institutioner hade ju dessa beteenden slutat upp. Men som Ehrlichs beskriver så finns det fler normbildande platser. Dessa grupperingar som vi kan utläsa ur materialet blir en sådan normbildande arena där den levande lagen gäller. Det är inte vad staten tycker är okej som blir handlandet utan det är det som dessa grupperingar menar är okej. Då dessa har ett större normbildande kapital än staten.

Detta skulle enligt ehlircis vara förklaringen till det Gap-problem som existerar. Det som är intressant är ju att dessa individer inte helt förkastar de Normer som staten försöker åstadkomma i andra delar av sitt liv. Normalt sätt uppger de hur de följer de lagar som finns i världen. Som intervjuperson två så förstår han att bråk är fel och det är något han aldrig annars ingår i. Något som stärks av de andra intervjuobjekten som enligt polisen skulle klassas som B-supportar. Så det tyder på att de normer som bildas inom dessa grupperingar är väldigt starka. Därför har bland dessa B-supportar

Denna förklaringsmodell fungerar också på C-supportern. Men här är det inte bara på fotbollsarenor som denna individs intuitiv bryter emot. Att personen inte följer de lagar kring våld och pyrotekniska pjäser är ju inte nödvändigtvis helt förvånande. De rättsliga normerna som existerar har inte haft jättemycket påverkan på personen innanför arenan så att han bryter emot de rättsliga normerna innanför arenan är kanske inte helt oväntat. Så även om Intuitive Law och Living law är lika relevanta här, då andra normer bevisligen påverkar personen mer än de rättsliga så har det nödvändigtvis inte att göra med just dessa fotbollsgrupperingar. Det är utifrån dessa begrepp man kan besvara arbetets första frågeställning. Konflikten som finns mellan dessa två parter bygger ju på att polisen, med våldskapital försöker införa regler som exempelförbud emot pyroteknik, något som inom dessa grupperingar är viktigt.

Som märks har dessa två begrepp ett tydligt förklaringsvärde när det kommer till att analysera det "Gap-problem" som finns inne bland dessa supportergrupperingar. Å andra sidan kan det finnas platser då dessa teori bildningar inte nödvändigtvis fungerar så väll

8 Slutsatser

Ser vi till arbetes frågeställningar kommer i fram till följande. När det gäller normkulturererna inom dessa grupperingar blir det tydligt dessa är mycket starka. Inom dessa grupperingar skapas situationer där man står upp för sina bröder och en bitter

rivalitet emot andra grupperingar skapas vilket höjer insatserna när det gäller lojalitet med sina "Bröder" i grupperingen. Det förväntas av en att skrika verbala attacker emot andra supportergrupperingar samt polis och om det blir bråk förväntas det av dig att vara med. Grupperingarnas kulturer ger också individerna möjlighet att ingå i beteenden de aldrig tidigare skulle då det finns en vetskap om att det finns få sociala sanktioner emot dom. Det sociala sanktionerna skulle snarare uppstå när individen väljer att inte ingå i dessa typer av beteenden. I form av utfrysning som exempel. Sett till Hydéns normmodell så kan dessa förklaras utifrån de tre kategorierna som presenteras. Kunskap, system och möjligheter samt värderingar och vilja. Dessa tre kategorier påverkar också varandra. De vilja och värderingar som uppkommer hos dessa individer när de är i denna kontext påverkar deras kognition. De vet att det är fel att slåss men man gör det för man vet att det är rätt där och då, i den kontexten.

Detta studieobjekt som beskrivet skapar ett intressant rättssociologiskt fenomen i de att individerna som engagerar sig i dessa grupperingar inte är de som tidigare forskning ofta har beskrivet de. Individerna tar i stor del av de rättsliga och sociala normerna som finns i samhället. Men när de är på fotbollsmatcher så släpper dessa normer och man ingår i de normer som existerar i just detta sammanhang. Som ofta går tvärt emot de normer som de annars följer. Skillnaden mellan rätten och dessa grupper bli alltså väldigt tydlig. Använder vi oss av den analys som är gjord med begreppet intuitive law blir det tydligt att det har växt fram ett parallellt normsystem. Där individerna i större utsträckning blir influerade av varandra och de normer som existerar i grupperingen, mer än de rättsliga normer som polisen försöker införa. Detta sker intuitivt som intervjupersonerna talar om när det gäller bråk. Där de vet att de är fel med våld. Men intuitivt så väljer de att ingå då deras moral har blivit så pass färgad av kulturen.

Det som är mycket intressant är hur ett av intervjuobjekten, C- supportern ställer sig emot de teorier som används. Här handlar det inte om olika sorters normer som ligger i grund för "Huliganismen" utan ett mer spänningssökande. Att det existerar speciella normer i just dessa grupperingar spelar ingen större roll då personen var våldsbenägen innan.

Vidare forskning bör göras på ämnet med en större urvalsgrupp för att i större del kunna ta in de normstrukturer som existerar och hur de bildas. Ett exempel hade varit att göra etnografier i dessa sammanhang om man mot förmodan fick ta del av dom. Min uppfattning är det kan bli lättare att ta del av dessa grupperingar då de blir mer och mer organiserade och mindre inställda på våldet.

9 Referenser

Baier, M., Nafstad, I. and Svensson, M. (2018) *Om rättssociologi : en introduktion*. Upplaga 1. Studentlitteratur.

Baier, M. and Svensson, M. (2018) *Om normer*. Upplaga 1. Studentlitteratur.

Banakar, Reza, Who Needs the Classics? - On the Relevance of Classical Legal Sociology for the Study of Current Social and Legal Problems (September 3, 2012). U. of Westminster School of Law

Brå rapport 2019:10 "Tystnadskultuer"

https://bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70ea8578/1614334364279/2019_10_Tystnadskulturer.pdf

Brå rapport 2018:9 "Fotbollsrelaterade ordningsstörningar"

https://bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180007401/1371914724216/2008_20_fotbollsrelaterade_ordningsstoringar.pdf

Green, A. (2009) 'Fotboll och huliganism: Utveckling, problem och åtgärdsarbete i England och Skandinavien', *Kriminologiska Institutionens rapportserie*
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:474207/FULLTEXT01.pdf>

Totic, M. (2021) 'Hooliganism at European Football Stadiums and British Legislative Answer', *Annals of the Faculty of Law of the University of Zenica*, 29, pp. 163–182.
<https://www-tandfonline-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1080/17430437.2013.854476>

Radmann, A. (2015) 'Hit and tell: Swedish hooligan narratives', *Sport in Society*, 18(2), pp. 202–218.
<https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=12&sid=e473def1-f646-4d9d-a8e0-f9b5a92eb815%40redis>

Om rättssociologisk tillämpning. Upplaga 1 (2020). Studentlitteratur.

Hydén, H. (2002) *Normvetenskap*. Sociologiska institutionen, Univ. (Lund studies in sociology of law).

Vetenskapsrådet. (2018). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. ISBN:91-7307-008-4 Utgivare: Vetenskapsrådet. Tryck: Elanders Gotab.

Svenska Yle 2017/10 21

<https://svenska.yle.fi/a/7-10007497>

Fotbollskanalen 2019 05/30 *"Protest ifrån aiks och bajens suppotrar, tio tysta minuter"*

<https://www.fotbollskanalen.se/allsvenskan/protest-fran-aiks-och-bajens-suppotrar--tio-tysta-minuter-inleder-derbyt/>

Aftonbladet 2019 05/19 *"Polisen efter derbyt, ska jag bryta fingret på dig"*

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/2Gjldq/polisen-efter-derbyt-ska-jag-bryta-fingret-pa-dig>

10 Bilagor

10.1 Informationsbrev

Hej!! Mitt namn är Ivar Danielsson och är student på Lunds universitet. I skrivande stund skriver jag på mitt kandidatarbete i rättssociologi som handlar som

supportergrupperingar och relation till polis och rättsväsende. Jag kontaktar dig då jag har fått information om att du är delaktig i supporterengagemang (Järnkaminerna, DFG, Norra stå, Firman boys) och skulle vilja se om du skulle kunna ställa upp på en intervju. Intervjun kommer beröra frågor om supportergrupperingen samt relation med polis och rättsväsendes. Alla intervjuer kommer följa de forskningsetiska principer som finns. Du kommer alltså vara helt anonym, du kan avbryta din medverkan när som helst och du kommer kunna ta del av materialet som kommer användas i studien.

Tack på förhand, Ivar Danielsson

10.2 Intervjuguide

Namn, ålder, sysselsättning

Vilken supportergruppering är personen en del av?

Hur länge har du varit en del av supportergrupperingen?

Hur kom du i kontakt med supportergrupperingen?

Vad tror du det var som fick dig att gå med i föreningen och stanna kvar i den?

De andra som är en del av grupperingen, hur skulle du beskriva dessa?

Polisen och andra delar av rättsväsendet tar ofta upp ordningsstörningar, så som bråk runt arenan, hur ställer du dig kring detta?

Något förekommande bland grupperingarna är att de ofta möts upp och bråkar i samband med matcherna. Har du varit delaktig i något sådant bråk.

Om ja, Kan du beskriva den situationen

Hur skulle du beskriva attityden till polisen i din gruppering i samband med fotbollsmatcher?

Mycket av de beteenden som dessa grupperingar ingår i, Pyroteknik till exempel, är enligt polisen brottsligt, Hur ställer du dig till det?

Ser du personligen en situation där grupperingen du är delaktig i skulle kunna ha en dialog med polisen. För att ihop lösa situationen?

Om vi bortser från fotbollen och den kulturen, vad sysselsätter du dig med annars?

Har du haft några problem med polis utanför kontexten fotboll och matcher?

Har du förtroende i att du kan anmäla brott du eller någon nära blir utsatt för till polisen?